

บทที่ ๕

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ” กรณีในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาว (สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว) โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาว
๓. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาว

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research), การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research), เอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ ๒๕๓๙, และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง, เอกสารทางวิชาการต่างๆ และหนังสือที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเผยแผ่ รวมไปถึงการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research), การสัมภาษณ์เชิงลึก , การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่วิจัย เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาว เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และ ครบถ้วน นำมาศึกษาเพื่อความเข้าใจในปัญหาที่ถูกต้อง ได้สมเหตุสมผลทำให้ได้องค์ความรู้ในการเผยแผ่ศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาท ในเมืองปากเซ

จากการศึกษาภาพรวมของ การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นพบว่า การเผยแผ่ เป็นการทำให้พระพุทธศาสนาขยายกว้างออกไป โดยการนำเอาหลักธรรมคำสอนไปทำให้แพร่หลายเพื่อให้ประชาชนได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อย่างมีความสุข และหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนานี้เป็นความจริงตามธรรมชาติ ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนานี้พระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าถือว่าเป็นผู้ที่ต้องรับบทบาทและหน้าที่โดยตรง ซึ่งต้องทำหน้าที่ในการเผยแผ่ให้เกิดประสิทธิภาพและให้มีความพร้อม ซึ่งการเผยแผ่นั้นต้องมีหลักการที่ใช้ในการเผยแผ่ เพื่อที่จะทำให้คน ได้เข้าใจและเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ซึ่งหลักการในการเผยแผ่นั้นผู้ที่ทำหน้าที่นี้ต้องได้มีการศึกษาขั้นตอนให้ละเอียดชัดเจน เพื่อที่จะให้เกิดความคล่องตัวในการเผยแผ่

ในวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาบุคคลที่จะทำหน้าที่นี้จะต้องยึดถือเอารูปแบบของพระพุทธองค์ เพื่อที่จะทำให้เกิดผลดี ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าวิธีการเผยแผ่ ที่พระพุทธองค์ทรงนำมาใช้นั้น ล้วน

แต่มีความสอดคล้องกับสภาพเป็นอยู่ที่ชัดเจนและให้ผลได้ดี ไม่ว่าจะเป็นวิธีการเผยแผ่กับผู้นำทางศาสนา การเมืองและทางเศรษฐกิจ วิธีการเผยแผ่โดยการปฏิบัติหลักคำสอนของลัทธิศาสนาดั้งเดิม วิธีการเผยแผ่โดยการปฏิรูปคำสอนดั้งเดิม วิธีการเผยแผ่โดยการใช้ปาฏิหาริย์ การเผยแผ่ โดยการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น และ รวมไปถึง วิธีการเผยแผ่ด้วยสันติวิธี ซึ่งหลักการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ต้องดูแต่ละพื้นที่ ที่จะทำการเผยแผ่ เพราะแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น จะต้องเลือกวิธีการที่ทำให้การเผยแผ่เป็นไปในทางที่ดี เพื่อให้คนที่ยังไม่นับถือให้หันมานับถือพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ วิธีการนั้น ผู้ที่เผยแผ่จะต้องมีความชำนาญการ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้น และในส่วนของการกระบวนการในการเผยแผ่นั้นจากการศึกษารูปแบบโดยจะใช้วิธีการตามสถานการณ์ และเรื่องที่พระองค์ทรงสอน ถือเป็นด้านมิติที่สำคัญด้านหนึ่งนอกเหนือจากเรื่องของลีลาการสอน ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบสนทนา การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบตอบปัญหา การสอนแบบวางกฎข้อบังคับ หรือแม้แต่การวางอุบายในการสอน ซึ่งประโยชน์นั้นก็เพื่อให้ผู้ที่มาฟังธรรมเกิดความเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการจะทราบมากที่สุดนั่นเอง ฉะนั้น บุคคลที่จะทำการเผยแผ่นั้นจะต้องทำการศึกษาขั้นตอนในการจัดกระบวนการให้ดี เพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๕.๑.๒ วิธี การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ประเทศลาว

จากผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ วิธีการเผยแผ่ซึ่งพระสงฆ์ นักเผยแผ่ หรือพระสังฆาธิการในเขตเทศบาลเมืองปากเซ และพื้นที่ต่างๆ ในแขวงจำปาสัก โดยมีรูปแบบและวิธีการที่พระสงฆ์ใช้เอง ซึ่งโดยหลักๆ แล้วพระสงฆ์ ใช้วิธีการแบบดั้งเดิม เช่น การเทศนา สนทนาธรรม แบบบรรยาย แบบถามตอบปัญหา แบบการเปรียบเทียบ และรวมถึงวิธีการเผยแผ่แบบทำตัวอย่างให้ดู และวิธีการแบบประยุกต์ เช่น การประยุกต์ใช้หลักธรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเข้าในการเผยแผ่ ทั้งนี้ นักเผยแผ่ในเมืองปากเซ ยังได้มีการประยุกต์หลักการให้เข้ากับสภาพของสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น

วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระสงฆ์ ได้เผยแผ่โดยวิธีการประยุกต์ตามความเหมาะสมกับโอกาสสถานที่บุคคล โดยการปาฐกถา การอภิปราย การสนทนา พิธีกรบรรยายทางวิทยุโทรทัศน์ เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ และรูปแบบวิธีการปฏิบัติธรรม รูปแบบและวิธีการโดยรวมแล้ว มี ๒ คือ การเผยแผ่ลักษณะเป็นบุคลากรพื้นฐานบุคคลหรือนิทาน รูปแบบสาธิต เป็นที่ตั้งและลักษณะเป็น อัมมาริษฐาน โดยการอธิบายบรรยายหัวข้อธรรม เหล่านี้เป็นต้น

ซึ่งนอกจากวิธีการแล้ว ยังต้องใช้ หลักการเผยแผ่ ซึ่งคณะสงฆ์ในเมืองปากเซ ได้มีการเผยแผ่โดยการยึดหลักของธรรมะ และเพิ่มเติมในเรื่องของเทคนิคการเผยแผ่เข้าไป เพื่อจะให้การเผยแผ่นั้นได้รับประสิทธิภาพมากขึ้น รวมไปถึงการจัดกระบวนการเพื่อให้การเผยแผ่นั้นมีประสิทธิภาพมาก

ขึ้น ซึ่งเรื่องของกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการที่ถูกลงไว้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน และมีการกระจายงานอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีวางแผนขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีกรรมการด้านศีลธรรมและองค์กรสงฆ์ระดับปกครองร่วมกันวางแผนและกำหนดนโยบาย การคัดเลือกพระนักเผยแผ่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม การอบรมพระนักเผยแผ่ให้เข้าใจหลักการเผยแผ่ นโยบายการเผยแผ่ และวิธีการเผยแผ่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งการเสริมทักษะการเผยแผ่โดยผู้เผยแผ่จะต้องศึกษาบริบทพื้นที่ วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือและหลักธรรมที่เหมาะสม พระนักเผยแผ่ส่วนหนึ่งถูกส่งไปศึกษาต่อในต่างประเทศเพื่อนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ นอกจากนั้นเรายังมุ่งสร้างความร่วมมือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเผยแผ่ และยังมีการประเมินผลอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงงานด้านการเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบททางสังคมอยู่เสมอ

๕.๑.๓ บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเมืองปากเซ แขวงจำปาสัก

สัก ประเทศลาว

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในเมืองปากเซ มีบทบาทเป็นผู้สอน ผู้เผยแผ่ มีความพร้อมด้านวุฒิภาวะ เป็นนักเผยแผ่ มีสมณสาธูป เป็นที่ตั้งศรัทธา น่าเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น ตรงกับความหมายของผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาสร้างแนวคิดพื้นฐานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก สร้างความพัฒนาสภาพของพระพุทธศาสนาและความเจริญมั่นคงของชาติ ประกอบกับพระสงฆ์ระดับการปกครอง เป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ดี เพราะ เป็นผู้รู้ศาสนาและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เจ้าอาวาสมีหน้าที่ในการจัดการศึกษา อบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัย และอบรมสั่งสอนธรรมแก่คฤหัสถ์ และหน้าที่ของพระสงฆ์ในการเผยแผ่ คือ การเทศน์ อบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระ สงฆ์ในเมืองปากเซ มีบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การศึกษาปฏิบัติธรรม การพัฒนาชุมชนและเป็นผู้นำของสังคม รูปแบบและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีหลักการสอนโดยทั่วไป มีหลักการสอนโดยการแสดงธรรม และแนวคิด การจัดกิจกรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา นอกจากนั้นแล้วพระสงฆ์ยังเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือมาก สามารถชักชวนผู้คนเข้ามาหาวัดวาพุทธศาสนาได้ ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ในเมืองปากเซนั้น มีหลายประการ เช่น บทบาทในการสั่งสอนธรรมะ ส่งเสริมปรีชาดี ปฏิบัติ ปฏิเวธ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่สังคม สังคมสงเคราะห์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อารังไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี จารีต ศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณ

เสริมสร้างคุณธรรมชีวิตของคนในสังคม การรักษาโรค สร้างสังคมให้มีความเข้มแข็ง ป้องกันปัญหา
ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข เป็นที่ปรึกษาทางการเมือง ส่งเสริมสัมมาชีพ การบริการสังคม และ
เสริมสร้างความสามัคคีในสังคม

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเมืองปากเซ แขวง
จำปาสัก ประเทศลาวนั้น มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ผู้นำทุกระดับในการปกครองควรให้ความสำคัญกับงานเผยแผ่และ ส่งเสริมการ
เผยแผ่ ให้แก่สังคมและประชาชน เพื่อให้พระพุทธศาสนาคงอยู่เป็นคู่กับชาติ
- ๒) คณะเผยแผ่ศีลธรรมประจำแขวงจำปาสัก ควรจัดให้มีการ ตั้งศูนย์การเผยแผ่
พระพุทธศาสนาประจำพื้นที่ และเปิดกว้างการเผยแผ่ตามสถานศึกษา และสถาบันการศึกษาระดับ
วิทยาลัยทุกแห่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน
- ๓) กรมมาธิการเผยแผ่ ควรหาพระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการ
ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- ๑) ควรนำวิธีการเผยแผ่ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสังคมในแต่ละพื้นที่
- ๒) ควรนำเทคโนโลยี มาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแผ่
- ๓) ควรมีแบบแผนและนโยบายในการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในแต่ละพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม
- ๔) ควรมีการจัดทำคู่มือสำหรับนักเผยแผ่ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- ๕) ควรมีการเผยแผ่เชิงรับ ด้วยวิธีการรักษาฐานของประชาชน ที่นับถือพระพุทธศาสนา
อยู่แล้วไม่ให้เสื่อมศรัทธา

๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะในพื้นที่วิจัย

- ๑) คณะสงฆ์ในเมืองปากเซควรจัดให้มีการอบรมพระนักเผยแผ่ เพื่อถ่ายทอดและ
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเผยแผ่
- ๒) กรมมาธิการเผยแผ่ศีลธรรม ควรมีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเผยแผ่ให้
เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

๓) ธรรมชาติการเผยแผ่ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลการเผยแผ่ของพระสงฆ์ เพื่อนำมาปรับปรุงนโยบายและแผนการเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๒.๔ ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยต่อ

- ๑) ศึกษาวิจัยบทบาทวิธีการเผยแผ่ของเจ้าอาวาสในวัดต่าง ๆ ในพื้นที่เมืองปากเซ หรือตัวเมืองอื่นๆ
- ๒) ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศกับบทบาทของ การเผยแผ่ภายในประเทศ
- ๓) ศึกษาวิจัยบทบาทของคณะสงฆ์ ที่มีต่อการพัฒนาสังคมในอดีตและปัจจุบันเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการเผยแผ่